

Dosarul nr.3ra-10/20

Prima instanță: Judecătoria mun. Chișinău, sediul Central (jud: D.Serghei)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V.Negru, A.Pahopol, A.Bostan)

DECIZIE

28 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Dumitru Mardari
Nina Vascan
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă
de către Alexandru Enachi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale,
intervenient accesoriu Ministerul Apărării al Republicii Moldova cu privire la
contestarea actului administrativ și obligarea stabilirii pensiei pentru vechime în
muncă,

împotriva deciziei din 4 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
admisă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost
casată hotărârea din 6 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și a
fost emisă o decizie nouă, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 12 iulie 2017, Alexandru Enachi a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu Ministerul
Apărării al Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ și
obligarea stabilirii pensiei pentru vechime în muncă.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 29 martie 2017, fiind
locotenent-colonel în rezervă, a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale o
cerere cu privire la stabilirea din nou a pensiei pentru vechime în muncă.

Reclamantul a menționat că la 1 octombrie 2011 i-a fost stabilită pensia
pentru vechime în muncă, însă ulterior a fost rechemat în serviciu și a activat în
cadrul Ministerului Apărării până la data de 14 martie 2017.

A susținut că la cerere a anexat actele eliberate de Direcția pensii din cadrul
Direcției generale economie și finanțe a Ministerului Apărării ce confirmă o
vechime în muncă de 32 ani 10 luni 27 zile.

Alexandru Enachi a afirmat că la 20 iunie 2017 a recepționat de la Casa
Națională de Asigurări Sociale decizia de refuz nr. 5 din 27 mai 2017, prin care i s-

a comunicat că la 1 octombrie 2011 pensia i-a fost deja stabilită și nu există temei de recalculare.

A considerat drept neîntemeiată decizia enunțată, or, fiind rechemat la serviciu, a dobândit o vechime în muncă mai mare, iar conform art. 2 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele afacerilor interne, după eliberarea din serviciu, a dobândit dreptul de a i se stabili din nou pensia pentru vechime în muncă cu luarea în calcul a vechimii în muncă după 1 octombrie 2011 și până la 14 martie 2017.

Reclamantul a declarat că acest fapt a fost confirmat și prin scrisoarea nr. 14/271 din 28 martie 2017 a Direcției generale economie și finanțe a Ministerului Apărării.

A solicitat recunoașterea ca ilegală și anularea deciziei de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și obligarea părții de a-i stabili pensia pentru vechime în muncă după eliberarea repetată din serviciul militar la 14 martie 2017, reieșind din stagiul de cotizare de 32 ani 10 luni și 27 de zile.

Prin hotărârea din 6 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central acțiunea depusă de către Alexandru Enachi a fost admisă.

A fost anulată decizia nr.5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să reexamineze și să-i stabilească lui Alexandru Enachi din nou mărimea pensiei, în baza calculului Ministerului Apărării, al vechimii în muncă a militarului prin contract pentru stabilirea pensiei locotenent-colonelului în rezervă, Alexandru Enachi, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea indicată, începând cu 1 aprilie 2017. (f.d. 65-72)

Prin decizia din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea primei instanțe. (f.d. 95-103)

Prin decizia din 27 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată decizia din 30 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, iar cauza a fost remisă spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău. (f.d.151-155)

Rejudecând cauza, prin decizia din 4 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată hotărârea din 6 februarie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central și a fost emisă o decizie nouă, prin care acțiunea depusă de Alexandru Enachi a fost admisă parțial.

Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 5 din 27 mai 2017 cu privire la refuzul recalculării pensiei lui Alexandru Enachi a fost anulată.

A fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina și a stabili din nou mărimea pensiei lui Alexandru Enachi, în baza calculului Ministerului Apărării nr. 4374 din 28 februarie 2017 al vechimii în muncă a militarului prin contract pentru stabilirea pensiei locotenent-colonelului în rezervă Alexandru Enachi cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 1 aprilie 2017.

În rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă.

La 19 iunie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs nemotivat, iar la 14 august 2019 a depus recurs motivat, împotriva deciziei din 4 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Pledând pentru admiterea recursului, recurenta a indicat că instanța de apel a interpretat eronat legea materială aplicabilă la caz.

Astfel, Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de carabinieri nu prevede dreptul la recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă stabilită anterior sau stabilirea repetată a pensiei pentru vechime în muncă după o eventuală reangajare a beneficiarului de pensie și obținerii unei noi vechimi de muncă.

Respectiv, pensia intimatului a fost stabilită la eliberarea din serviciu, conform art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 și nicidecum la prelungirea termenului de aflare în serviciu conform art. 2 alin. (2) din Legea menționată.

Prin urmare, la 1 octombrie 2011, i-a fost stabilită pensia, calculată în quantum de 59% pentru o vechime totală de 24 ani.

Recurenta a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi decizii.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ, prezentul cod a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, pe când în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii actului administrativ, și anume, a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019).

Ținând cont de complexitatea cauzei, de problemele invocate în cererea de recurs și de dezvoltarea unui consens jurisprudențial, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a considerat prin prisma art. 247 Cod administrativ care indică că Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces, că în speță există circumstanțe ce ar dicta necesitatea audierii participanților la proces.

Astfel, în cadrul ședinței instanței de recurs cu participarea părților din 23 ianuarie 2020, reprezentanta recurentei Casa Națională de Asigurări Sociale – Olesea Reguș a susținut recursul înaintat și a solicitat admiterea acestuia în sensul

declarat, reiterând motivele de drept și de fapt indicate în cererea de recurs motivată.

Intimatul Alexandru Enachi, reprezentantul acestuia – avocatul Gheorghe Crețu și reprezentanta intervenientului accesoriu Ministerul Apărării al Republicii Moldova – Ana Stratan, în cadrul ședinței instanței de recurs au solicitat respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel, pe care o consideră legală și întemeiată, indicând că motivele expuse în recurs sunt declarative și fără suport probator.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Iar conform art. 245 din același cod, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus la 19 iunie 2019 de Casa Națională de Asigurări Sociale (vol.I,f.d.218) este în termen, or, decizia instanței de apel a fost adoptată la 4 iunie 2019 (vol.I,f.d.197).

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ a numit recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale pentru examinare în complet de 5 judecători.

Audiind explicațiile participanților la proces, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii, de respingere a acțiunii.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) Cod administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap.III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, în corespundere cu art. 219 alin. (1) – (3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de

judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că în perioada 1 august 1990 – 30 septembrie 2011, Alexandru Enachi a îndeplinit serviciul militar prin contract, iar la 1 octombrie 2011 dânsul a obținut dreptul la pensie militară pentru vechime în muncă, motiv pentru care Ministerul Apărării în baza art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 i-a calculat și stabilit pensia militară acumulată pe parcursul a 24 ani de activitate, în proporție de 59 % din soldă (vol.I, f.d. 179), adică conform documentelor din dosarul de pensionare rezultă că Alexandru Enachi la eliberarea din serviciu i-a fost stabilită pensie pentru vechime în muncă și nu pensia pentru limita de vârstă.

La fel, s-a constatat că ulterior, în anul 2012, în legătură cu necesitatea de serviciu, manifestată prin lipsa de personal bine calificat, Alexandru Enachi a fost încadrat repetat în serviciul militar prin contract din rezerva Forțelor Armate, îndeplinind serviciul militar prin contract până la 14 martie 2017, când a fost exclus din lista nominală a unității prin ordinul comandantului Comandamentului Forței Aeriene nr. 20. (vol.I, f.d. 14)

Conform calculului nr. 4374 din 28 februarie 2017, eliberat de Direcția generală economie și finanțe a Ministerului Apărării, lui Alexandru Enachi i-a fost calculată o vechime în muncă de 32 ani 10 luni și 27 zile. (vol.I, f.d. 15)

Din aceste considerente, la 29 martie 2017 Alexandru Enachi a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale o cerere privind stabilirea repetată a pensiei pentru vechime în muncă, însă prin decizia de refuz nr. 5 din 27 mai 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale l-a informat că pensia sa este stabilită din 1 octombrie 2011 și, prin urmare nu există temeieri de recalculare a acesteia (vol.I, f.d. 10)

Nefiind de acord cu decizia de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 14 iulie 2017 Alexandru Enachi a depus în adresa ultimei cerere prealabilă, solicitând revocarea deciziei contestate cu emiterea unei noi decizii, prin care să-i fie stabilită pensia pentru vechime în muncă, după eliberarea repetată a acestuia din serviciul militar la 14 martie 2017, reieșind din stagiul de cotizare de 32 ani 10 luni și 27 zile. (vol.I, f.d. 176-178)

Prin răspunsul nr. E-1343/17 din 11 august 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, cererea prealabilă depusă de Alexandru Enachi a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. (vol.I, f.d. 179-180)

Considerând că prin decizia de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale îi este lezat dreptul la proprietate consfințit în art. 1 din Protocolul nr. 1, art. 46 din Constituția Republicii Moldova, precum și dreptul la asistență și protecție socială garantat de art. 47 al Constituției RM, reclamantul Alexandru Enachi s-a adresat instanței de judecată cu prezenta cerere de apărare a drepturilor pretins încălcate, solcând în urma concretizării cererii, recunoașterea ca ilegală și anularea deciziei de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și obligarea pârâtei de a-i stabili pensia pentru vechime în muncă după eliberarea repetată a sa din serviciul militar la 14 martie 2017, reieșind din stagiul de cotizare de 32 ani 10 luni și 27 de zile. (vol.I, f.d. 3-7, 54-57)

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii, pe care a admis-o integral. (vol.I, f.d.65-72)

Judecând apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale, instanța de apel l-a admis, a casat integral hotărârea primei instanțe și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Enachi.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că prima instanță dispunând admiterea acțiunii a făcut trimitere la art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele afacerilor interne și din cadrul Inspectorului General de Carabinieri, pe când din cererea de chemare în judecată rezultă că, Alexandru Enachi a solicitat recunoașterea ca ilegală și anularea deciziei de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și obligarea de a-i stabili pensia pentru vechime în muncă după eliberarea repetată a sa din serviciul militar la data de 14 martie 2017, reieșind din stagiul de cotizare de 32 ani 10 luni și 27 de zile, în temeiul art. 13 lit. a) și 14 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele afacerilor interne și din cadrul Inspectorului General de Carabinieri nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Deci, prima instanță contrar prevederilor art. 239, 240 în coroborare cu art. 60 alin. (4) Cod de procedură civilă, a modificat din oficiu temeiul acțiunii, din care considerente a fost casată.

În continuare, instanța de apel a reținut prevederile art. 53 alin. (1) din Constituție, dispozițiile Legii contenciosului administrativ, art. 40 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, art. 20 alin. (1) al Legii cu privire la statutul militarilor nr. 162-XVI din 22 iulie 2005, art. 1 alin. (1), 2 alin. (1), 13 lit. a), 14, 18, 44, 48, 49 alin. (3) și 50 alin. (1) lit. b) ale Legii asigurării cu pensii militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Cu referire la normele de drept enunțate raportate la materialele cauzei, Curtea de Apel Chișinău a constatat că locotenentul-colonel Alexandru Enachi a fost reîncadrat în serviciul militar prin contract după stabilirea pensiei inițiale, ceea ce-i permite stabilirea și actualizarea acesteia în baza vechimii cumulate pentru toate perioadele serviciului militar, or, militarul are dreptul de a i se lua în considerare vechimea în muncă ulterioară stabilirii pensiei, dacă a prelungit serviciul militar după stabilirea pensiei, în acest sens fiindu-i stabilită din nou mărimea acesteia și luarea în considerare a întregii vechimi în serviciul militar.

Din aceste considerente, instanța de apel a concluzionat că decizia de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale a fost adoptată contrar legii, motiv pentru care a fost anulată.

În consecință, având în susținere art. 49 alin. (3) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Curtea de Apel Chișinău a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina și de a-i stabili din nou reclamantului mărimea pensiei, în baza calculului Ministerului Apărării nr. 4374 din 28 februarie 2017 – al vechimii în muncă a militarului prin contract pentru stabilirea pensiei locotenent-colonelului în rezervă, Alexandru Enachi, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 1 aprilie 2017. (vol.I, f.d.197-214)

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanțele judecătorești este greșită.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) al Legii contenciosului administrativ (în vigoare la data adoptării actului care se contestă în speță), contenciosul administrativ ca instituție juridică are drept scop contracararea abuzurilor și exceselor de putere ale autorităților publice, apărarea drepturilor persoanei în spiritul legii, ordonarea activității autorităților publice, asigurarea ordinii de drept.

Totodată, conform dispozițiilor art. 16 alin. (1) din aceeași lege, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă, sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Iar art. 224 alin. (1) lit. f) Cod administrativ, prevede expres că examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e).

Colegiul reține că la caz obiectul litigiului constă în anularea deciziei de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și obligarea pârâtei de a-i stabili/recalcula reclamantului pensia pentru vechime în muncă după eliberarea repetată a sa din serviciul militar la 14 martie 2017, reieșind din stagiul de cotizare de 32 ani 10 luni și 27 de zile.

Aici se va menționa că, Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat ca temei de refuz în stabilirea unei noi pensii a reclamantului Alexandru Enachi pentru vechimea în muncă faptul că dreptul la pensie apare unică dată după concedierea de la serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii, condiții ce nu se atestă la caz, or, legea nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie după restabilirea la serviciu în serviciul militar, după cum a invocat, interpretat și solicitat reclamantul Alexandru Enachi inițial în cererea prealabilă, iar mai apoi în prezenta acțiune.

În corespundere cu art. 22 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, vârsta-limită de aflare în serviciul militar prin contract se stabilește după cum urmează: pentru corpul de ofițeri cu grade inferioare și superioare - 55 de ani. La atingerea vârstei-limită de aflare în serviciul militar prin contract, termenul serviciului militar poate fi prelungit în modul stabilit de Legea cu privire la statutul militarilor.

În accepțiunea art. 23 alin. (2) lit. a) și c) din aceeași lege, eliberarea militarului din serviciul militar se efectuează în legătură cu expirarea duratei serviciului militar; atingerea vârstei-limită de aflare în serviciul militar.

În temeiul art. 25 alin. (5) lit. b) și alin. (7) din legea menționată, contractul de îndeplinire a serviciului militar poate fi încheiat pe o durată de: 5 sau 10 ani - pentru corpul de ofițeri. Modul de încheiere a contractului de îndeplinire a

serviciului militar, încetarea acțiunii lui, precum și drepturile și obligațiile părților contractante, sînt reglementate de prezenta lege, de Legea cu privire la statutul militarilor, de alte acte normative.

Totodată, conform art. 26 din Legea cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, vîrsta-limită pînă la care cetățenii pot fi încadrați în serviciul militar prin contract este de 45 de ani. În scopul completării Forțelor Armate cu cetățeni cu specialități deficitare, vîrsta-limită de încadrare în serviciul militar prin contract poate fi majorată în modul stabilit de Legea cu privire la statutul militarilor, dar nu poate depăși vîrsta-limită de aflare în serviciul militar prin contract.

Iar potrivit art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la statutul militarilor nr. 162 din 22 iulie 2005, militarii prin contract beneficiază de drepturi și înlesniri legate de întreținerea copiilor, maternitate sau alte circumstanțe prevăzute de legislația în vigoare, cu restricțiile prevăzute de prezenta lege.

La rîndul său, dispoziția art. 19 alin. (3) din legea nominalizată, statuează expres că în cazul eliberării din serviciul militar prin contract în temeiul art. 35 alin. (3) lit. a) sau m), dacă militarul are dreptul la pensie, în temeiul art.35 alin.(3) lit.b)-d) și h), lui i se acordă o indemnizație unică în corespundere cu vechimea calendaristică în serviciul militar: a) de la 5 la 10 ani – în mărime de 6 solde lunare; b) de la 10 la 15 ani – în mărime de 8 solde lunare; c) de la 15 la 20 de ani – în mărime de 10 solde lunare; d) de la 20 la 25 de ani – în mărime de 14 solde lunare; e) de la 25 la 30 de ani – în mărime de 16 solde lunare; f) 30 de ani și mai mult – în mărime de 18 solde lunare.

La acest capitol, Colegiul reține și prevederile art. 35 alin. (3) lit. b)-d) și h) care indică expres că eliberarea militarilor din serviciul militar prin contract se efectuează în următoarele cazuri: la atingerea vîrstei-limită de aflare în serviciul militar; la clasarea acestora inapți pentru serviciul militar de către comisia medico-militară; la clasarea acestora apți necombatant pentru serviciul militar de către comisia medico-militară, în cazul cînd nu pot fi folosiți pentru serviciul militar din cauza lipsei funcțiilor vacante; în urma unor măsuri de organizare – dacă este imposibilă folosirea militarului într-o funcție similară celei deținute în serviciul militar și dacă el nu acceptă să fie transferat într-o funcție inferioară.

În acord cu Hotărârea Guvernului nr. 1427 din 28 decembrie 2016 cu privire la preluarea atribuțiilor de plată a pensiilor și prestațiilor sociale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, sistemul penitenciar, ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului și Centrului Național Anticorupție, Casa Națională de Asigurări Sociale efectuează plata pensiilor și prestațiilor sociale începînd cu 1 ianuarie 2017, în mărimile stabilite de instituțiile de forță.

Instanța de recurs reține în speță și prevederile art. 1 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția Legii nr. 282 din 16 decembrie 2016, Monitorul Oficial 472-477/27 decembrie 2016, în vigoare la 1 ianuarie 2017), potrivit cărora militarii care îndeplinesc serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în

muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a reitera la caz și prevederile art. 2 alin. (1) și (2) din aceeași lege, potrivit cărora militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabilește pensie după eliberare din serviciu. Persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne și care au dreptul la pensie în conformitate cu art.13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite.

Iar în corespundere cu art. 7 în coroborare cu art. 48 din legea sus-enunțată, militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, familiilor lor care au concomitent dreptul la diferite pensii de stat li se stabilește o singură pensie, la alegerea lor.

Pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și sistemului penitenciar, ale ofițerilor de protecție și colaboratorilor organelor securității statului, Centrului Național Anticorupție și ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Națională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

Potrivit art. 13 lit. a) al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, dreptul la pensie pentru vechime în serviciu îl au militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne care la 1 iulie 2011 au o vechime în serviciu de cel puțin 20 de ani și 6 luni. În fiecare an ulterior, vechimea în serviciu se majorează, până la atingerea vechimii în serviciu de 25 de ani, corespunzător: de la 01 iunie 2011 - 20 ani 6 luni; 2012 - 21 ani; 2013 - 21 ani 6 luni; 2014 - 22 ani; 2015 - 22 ani 6 luni; 2016 - 23 ani; 2017 - 23 ani 6 luni; 2018 - 24 ani; 2019 - 24 ani 6 luni; 2020 - 25 ani.

Conform prevederilor art. 14 lit. a) din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 privind asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, militarilor, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabilește în următoarele proporții: pentru militarii care au îndeplinit serviciul prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, precum și pentru funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciare, și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri care au o vechime în serviciu stabilită la art. 13 lit. a) - 50 procente din suma soldei, iar pentru cei pensionați pentru limită de vârstă sau din motive de boală - 55 procente din suma soldei; pentru fiecare an complet de vechime în serviciu peste vechimea

stabilită la art. 13 lit. a) – 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume.

În contextul normelor enunțate, reiese că legislatorul a stipulat concret momentul apariției dreptului pentru primirea pensiei militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Sub acest aspect și având în vedere că de la 1 octombrie 2011 Alexandru Enachi beneficiază de dreptul la pensie militară pentru vechime în muncă, calculată și stabilită de Ministerul Apărării în baza art. 2 alin. (1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, prin aplicarea regulilor de interpretare corectă a normelor sus-indicate, este evident că instanțele de judecată, examinând cauza, greșit au concluzionat despre necesitatea admiterii acțiunii lui Alexandru Enachi. Or, deși ultimul, în anul 2012, în legătură cu necesitatea de serviciu a fost încadrat repetat în serviciul militar prin contract până la 14 martie 2017, aceasta circumstanță nu poate constitui drept temei pentru stabilirea/recalcularea unei noi pensii pentru vechime în muncă, prin includerea la stabilirea acesteia a vechimii de muncă obținute după data realizării dreptului la pensie pentru vechime în muncă – 1 octombrie 2011.

Aceasta deoarece dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

Aici se va menționa că, deși reclamantul Alexandru Enachi în acțiune a solicitat stabilirea/recalcularea unei noi pensii în condițiile art. 13 lit. a) și art. 14 al Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, Colegiul reține că de facto pensiile stabilite în baza Legii respective, pot fi recalculate doar în temeiul art. 61 din Legea vizată.

Or, normele invocate de reclamantul Alexandru Enachi în acțiune ca temei de stabilire/recalculare a noi pensii pentru vechime în muncă se referă la condițiile de stabilire a pensiei și mărirea pensiilor la eliberarea inițială din serviciu, pe când în speță reclamantul a solicitat stabilirea repetată a mărimii pensiei pentru vechimea în muncă în legătură cu reangajarea acestuia în serviciu.

Astfel, ținând cont de faptul că din solicitările expuse în cererea de chemare în judecată, obiectul acțiunii ține de dreptul persoanei la recalcularea pensiei, drept ce face parte din categoria drepturilor sociale, iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, Colegiul pentru a nu leza dreptul lui Alexandru Enachi la proprietate va analiza temeiurile de recalculare a pensiei prin prisma prevederilor art. 61 alin. (1) și (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția Legii nr. 282 din 16 decembrie 2016, Monitorul Oficial 472-477/27 decembrie 2016, în vigoare la 1 ianuarie 2017), care reglementează expres că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua

pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

Din sensul logico-juridic al normei art. 61 din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993 rezultă cert și expres trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume: 1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei; 2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi; 3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

La materialele dosarului însă nu sunt anexate probe din care să rezulte că la 1 octombrie 2011, lui Alexandru Enachi i-a fost stabilită pensia la prelungirea termenului de aflare în serviciu în condițiile articolului 2 alin. (2) din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993, i s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație termenul de aflare în serviciul militar prin contract, iar la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată a ajuns la vârsta limită de 55 de ani de a se afla în serviciul militar și a fost trecut în rezervă sau retragere.

La rândul său, articolul 61 alin. (2) din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993 se referă la pensia stabilită pentru limită de vârstă și este aplicabil cazului doar în situația în care la stabilirea pensiei au fost aplicate art. 2 alin. (2) din aceeași Lege, condiție însă ce nu rezultă la caz.

Or, conform documentelor cauzei care nu au fost contestate de părțile în litigiu, pensia reclamantului a fost stabilită la eliberarea din serviciu conform art. 2 alin. (1) din Legea nr. 1554 din 23 iunie 1993 și nicidecum la prelungirea termenului de aflare în serviciu conform art. 2 alin. (2) din legea menționată.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră întemeiate argumentele recursului precum că situația reclamantului nu cade sub incidența nici a art. 13, 14 invocate în acțiune ca temei de recalculare a pensiei pentru vechimea în muncă și nici a art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, deoarece Legea nominalizată nu prevede stabilirea repetată a dreptului la pensie pentru vechime în muncă după restabilirea la serviciu în serviciul militar, or, din sensul Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993 nu se deduce în niciun fel că militarii, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, au dreptul la stabilirea repetată a mărimii pensiei în cazul în care au fost reangajați și au mai obținut o oarecare vechime în muncă, în caz contrar, ar reieși că subiecții menționați ar avea, teoretic, dreptul la nenumărate stabiliri sau repetate majorări ale pensiei.

În așa mod, Alexandru Enachi putea pretinde la stabilirea unei noi mărimi a pensiei, doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii, însă, în speța dedusă judecării, astfel de circumstanțe nu s-au constatat, reclamantul/intimat a pretins din nou la aceeași categorie de pensie, de care beneficiază din 1 octombrie 2011.

La fel, această concluzie derivă și din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, care de asemenea nu admite stabilirea din nou a aceiași categorie de pensie.

Respectiv, decizia de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale este legală și temeiuri de a fi anulată nu există, ceea ce impune de a constata că cerințele lui Alexandru Enachi cu privire la recunoașterea ca ilegală și anularea deciziei de refuz nr. 5 din 27 mai 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și obligarea pârâtei de a-i stabili pensia pentru vechime în muncă după eliberarea repetată din serviciul militar la 14 martie 2017, reieșind din stagiul de cotizare de 32 ani 10 luni și 27 de zile, sunt neîntemeiate, motiv pentru care recursul urmează a fi admis, actele judecătorești contestate casate, iar acțiunea urmează a fi respinsă.

Or, Alexandru Enachi nu se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în muncă și este deja beneficiar de pensie pentru vechime în muncă stabilită conform Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993.

La acest capitol, instanța de recurs subliniază că atunci când pensia a fost stabilită la 1 octombrie 2011 conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 cu privire la asigurarea cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de carabinieri, calculată în quantum de 59% pentru o vechime totală de 24 de ani, urmare a reangajării în serviciu militar pentru perioada 7 martie 2012 – 14 martie 2017 și obținerii a unei noi vechimi în serviciu, Alexandru Enachi nu este în drept de a solicita Casei Naționale de Asigurări Sociale stabilirea unei noi pensii pentru vechime în muncă.

Or, la caz, instanțele de judecată obligând Casa Națională de Asigurări Sociale de a reexamina și stabili din nou mărimea pensiei lui Alexandru Enachi, în baza calculului Ministerului Apărării nr. 4374 din 28 februarie 2017, cu actualizarea mărimii în raport cu vechimea obținută la 1 aprilie 2017, nu au luat în considerare prevederile legale expuse supra, și anume, că recalcularea mărimii pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

În acest context, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiat argumentul instanțelor ierarhic inferioare precum că Alexandru Enachi fiind reîncadrat în serviciul militar, prin contract după stabilirea pensiei inițiale, i se permite stabilirea și actualizarea din noi a mărimii pensiei, în baza vechimii cumulate pentru toate

perioadele serviciului militar, deoarece acesta contravine normelor citate, or, recalcularea pensiilor stabilite anterior, poate avea loc în cazul în care este prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne, condiție care nu se atestă la caz.

Cu toate acestea, reclamantul Alexandru Enachi poate beneficia ulterior conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (în redacția Legii nr. 282 din 16 decembrie 2016, Monitorul Oficial 472-477/27 decembrie 2016, în vigoare din 1 ianuarie 2017) în coroborare cu Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensie, la momentul depunerii cererii, de stabilirea pensiei pentru limita de vârstă în condiții generale unde în stagiul de cotizare vor fi incluse toate perioadele contributive.

În ceea ce privește invocarea de către reclamantul Alexandru Enachi și reprezentantul acestuia, avocatul Gheorghe Crețu a unei practici judiciare a Curții Supreme de Justiție, expuse în cazuri analogice (dosar nr. 3ra-1217/19 și 3ra-1029/19), în care au fost pronunțate decizii în favoarea reclamantilor, Colegiul relevă că este corectă aplicarea și interpretarea normelor de drept material descrisă supra prin faptul că dreptul la pensie pentru vechimea în muncă apare o dată, și anume, după eliberarea din serviciu cu dreptul de recalculare în condițiile legii.

La rândul său, Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și din cadrul Inspectoratului General de carabinieri nu prevede dreptul la recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă stabilită anterior sau stabilirea repetată a pensiei pentru vechime în muncă după o eventuală reangajare a beneficiarului de pensie și obținerii unei noi vechimi de muncă, adică nu se admite stabilirea din nou a aceiași categorie de pensie, motiv pentru care se impune revirimentul practicii judiciare în acest sens.

În acest context, se va menționa că Curtea Europeană a considerat că o evoluție în timp a jurisprudenței nu este, în sine, contrară bunei administrări a justiției, în măsura în care lipsa unei abordări dinamice și evolutive ar putea împiedica orice modificare sau îmbunătățire (*Nejdet Şahin și Perihan Şahin v. Turcia* (MC) din 20 octombrie 2011, pct. 58; și *Atanasovski v. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, nr. 36815/03, din 14 ianuarie 2010, pct. 38).

Totodată, Curtea de la Strasbourg a notat că eventualitatea unor divergențe de jurisprudență este inerentă în mod normal oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond având competență teritorială. Astfel de divergențe pot apărea și în cadrul aceleiași instanțe. Nu se poate considera acest lucru în sine contrar Convenției (*Santos Pinto v. Portugalia*, din 20 mai 2008, pct. 41; și *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* (MC), pct. 116 (b)).

În consecință, Curtea Europeană a subliniat că dezvoltarea unui consens jurisprudențial este un proces care poate fi de durată: prin urmare, pot fi tolerate faze de divergențe de jurisprudență fără a se pune în discuție securitatea juridică (*Nejdet Şahin și Perihan Şahin*, citată anterior, pct. 83). Jurisprudența nefiind imuabilă ci, din contră, progresivă în esență, principiul unei bune administrări a justiției nu se poate înțelege ca impunând o cerință strictă privind constanța

jurisprudențială (*Nejdet Şahin și Perihan Şahin*, citată anterior, pct. 84; și *Atanasovski*, citată anterior, pct. 38).

Circumstanțele descrise permit instanței de recurs să conchidă că atât prima instanță, cât și instanța de apel au aplicat eronat prevederile legii, motiv din care actele judecătorești de dispoziție, nu pot fi menținute, iar cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Enachi urmează a fi respinsă, ca neîntemeiată.

Din considerentele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă decizie cu privire la respingerea acțiunii în contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Enachi.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. c) și alin. (2) și art. 258 alin. (3) ale Codului administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 4 iunie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 6 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, și se emite o nouă decizie prin care:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de către Alexandru Enachi împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu Ministerul Apărării al Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea stabilirii pensiei pentru vechime în muncă.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Dumitru Mardari

Nina Vascan

Galina Stratulat

Victor Burduh